

POSTANOWIENIE

Dnia 17 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Żywicka

w sprawie z powództwa R.F.
przeciwko Spółce R. S.A. w B. Oddział w D.
o zadośćuczynienie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 17
grudnia 2025 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy
z dnia 31 października 2023 r., sygn. akt VII Pa 70/23,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) nie obciąża powoda kosztami zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Świdnicy wyrokiem z 31 października 2023 r., oddalił apelację powoda R.F. od wyroku Sądu Rejonowego w Kłodzku z 25 lipca 2023 r., którym oddalono powództwo przeciwko Spółce R. S.A. w B. Oddział w D. o zadośćuczynienie.

Powód R.F. domagał się zasądzenia od strony pozwanej Spółki R. S.A. w B. kwoty 50 000 zł. W uzasadnieniu pozwu powód podał, że był zatrudniony w Kopalni w N., której następcą prawnym jest strona pozwana. Decyzją Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego nr [...] /19 stwierdzono u powoda chorobę zawodową - pylicę płuc w postaci pylicy azbestowej wymienionej w poz. 3 pkt5 wykazu chorób zawodowych określonego w przepisach w sprawie chorób zawodowych, wydanych na podstawie art. 237 § 1 pkt 3-6 i § 11 kodeksu pracy, ustalając jako przyczynę choroby zawodowej pracę w warunkach Kopalni w N. Orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS ustalono u powoda stały uszczerbek na zdrowiu w związku z chorobą zawodową w wysokości 20%. O osobie obowiązanej do naprawienia

szkody tj. pozwanej Spółce R. S.A. powód dowiedział się dopiero w ostatnich miesiącach od kolegów z pracy, którzy również ubiegali się o zadośćuczynienie. Wcześniej zarówno zakład pracy jak i ZUS informowali go, że przysługuje mu tylko jednorazowe odszkodowanie jako świadczenie z ubezpieczenia społecznego, nie zaś uzupełniające zadośćuczynienie od pracodawcy.

Strona pozwana Spółka R. S.A. w B. wniosła o oddalenie powództwa zarzucając, że roszczenie powoda uległo przedawnieniu, gdyż decyzja o stwierdzeniu - pylicy azbestowej została wydana przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Kłodzku 12 kwietnia 2019 r., zaś Lekarz Orzecznik ZUS orzeczeniem z 23 lipca 2019 r. określił z tego tytułu 20 % stałego uszczerbku na zdrowiu, przy czym pozew został złożony 27 czerwca 2023 r. Zgodnie z art. 442¹ § 3 k.c. roszczenie powoda uległo przedawnieniu albowiem od chwili dowiedzenia się o szkodzie i osobie zobowiązanej do jej naprawienia minęło ponad 3 lata.

Wyrokiem z 27 lipca 2023 r. Sąd Rejonowy w Kłodzku oddalił powództwo i nie obciążył powoda kosztami procesu. Wyrok Sądu Rejonowego utrzymał Sąd Okręgowy w Świdnicy, który wyrokiem z 31 października 2023 r. oddalił apelację powoda nie obciążając powoda kosztami procesu.

Powód wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy, zaskarżając wyrok w całości.

Skargę kasacyjną oparto na podstawach:

1. naruszenia przepisów postępowania tj. art. 1 pkt 15 i 16 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1860) w związku z art. 367¹ § 1 – 3 k.p.c. w związku z art. 367 § 3 k.p.c. w brzmieniu do dnia 28 września 2023 r. w związku z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP polegające na rozpoznaniu sprawy przez Sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego co narusza konstytucyjne prawo obywatela do sądu, bez konstytucyjnie przewidzianych przyczyn, co w konsekwencji skutkuje nieważnością postępowania wynikającą z art. 379 pkt 4 w związku z 398²¹ k.p.c. z uwagi, iż skład sądu orzekającego był sprzeczny z przepisami prawa;
2. naruszenia prawa materialnego:
 1. art. 8 k.p. w związku z art. 5 k.c. w związku z art. 117 § 2 k.c. w związku z 442¹ § 1 i § 3 k.c. w związku z art. 300 k.p. przez niewłaściwe jego zastosowanie, polegające na przyjęciu skuteczności zarzutu przedawnienia, jako niestanowiącego nadużycia prawa podmiotowego, przy jednoczesnym braku ustaleń niezbędnych do tej oceny, tj. ustaleń co do wymiaru krzywdy

w związku z chorobą zawodową powoda, jej wpływu na jego życie zawodowe i prywatne, zmian jakie w nim w związku z chorobą zaszły, pogarszania się stanu zdrowia powoda, jakie były i są następstwa dolegliwości, czy wymagały i wymagają one leczenia, jak długo powód odczuwał i może odczuwać skutki choroby, jakie są rokowania co do jego stanu zdrowia na przyszłość, czy w przyszłości mogą ujawnić się inne skutki choroby — a w konsekwencji dokonaniu przedwczesnej subsumpcji;

2. art. 442¹ § 1 i § 3 k.c. przez błędną jego wykładnię polegającą na przyjęciu, że przewidziany w nim termin przedawnienia upłynął, w sytuacji gdy dla rozpoczęcia biegu 3- letniego terminu przedawnienia konieczne jest, aby poszkodowany dowiedział się o osobie obowiązanej do naprawienia szkody, dla którego konieczna jest świadomość o przysługującym mu względem niej roszczeniu, a zatem w realiach niniejszej sprawy bieg przedawnienia rozpoczął się nie wcześniej niż z początkiem 2023 r.

Mając na uwadze powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na zachodzącą w sprawie nieważność postępowania w związku ze składem sądu odwoławczego sprzecznym z przepisami prawa oraz występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne tj. czy na „dowiedzenie się” przez poszkodowanego o osobie obowiązanej do naprawienia szkody w rozumieniu art. 442¹ § 1 i § 3 k.c. składa się świadomość poszkodowanego o możliwości dochodzenia od niej roszczenia o naprawienie szkody?

W odpowiedzi na skargę kasacyjną, strona pozwana wniosła o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wywiedziona w niniejszej sprawie nie kwalifikuje się do przyjęcia i jej dalszego merytorycznego rozpoznania.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

Wbrew stanowisku skarżącego w sprawie nie doszło do nieważności postępowania. W tej kwestii trzeba zwrócić uwagę na artykuł 367¹ § 1 k.p.c., który został dodany do k.p.c. z dniem 28 września 2023 r. (art. 1 pkt 16 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw). Ustawodawca, wprowadzając to unormowanie, uchylił jednocześnie art. 367 § 3 k.p.c., który przewidywał, że w postępowaniu apelacyjnym sąd rozpoznaje sprawę w składzie trzech sędziów. Obecnie reguła ta została odwrócona, gdyż zgodnie z art. 367¹ § 1 *in principio* k.p.c., zasadą jest rozpoznawanie spraw przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego. Od zasady tej przewidziano wyjątki, do których skarżący się nie odwołuje, lecz koncentruje się na uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22 (OSNP 2023 nr 10, poz. 104), wskazując na zawarte w niej twierdzenie, że kolegalność postępowania przed sądem drugiej instancji składa się na prawo do sądu określone w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, które może zostać skutecznie ograniczone w granicach art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

W tym kontekście należy zauważyć, że uchwała III PZP 6/22 dotyczyła *stricto* art. 15zżs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczegółowych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 2095 ze zm.). Wskazany przepis stanowił wyjątek od istniejącej wówczas reguły kolegalnego rozpoznawania apelacji. Niewątpliwie podjęcie rzeczony uchwały miało istotny wpływ na wprowadzenie mającego zastosowanie w sprawie art. 367¹ k.p.c. (został dodany ustawą z dnia 7 lipca 2023 r., Dz.U. z 2023 r., poz. 1860, która weszła w życie 28 września

2023 r.). Niezależnie od poglądu składu orzekającego w niniejszej sprawie na celowość wprowadzenia nowej reguły, czy ocenę jej konstytucyjności, należy przypomnieć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego dopuszczalność dokonania takiej oceny została dopuszczona tylko w wyjątkowych warunkach kryzysu funkcjonowania organu ustrojowo powołanego do jej dokonywania; między innymi w wyrokach Sądu Najwyższego: z 9 czerwca 2022 r., III USKP 145/21 (OSNP 2022 nr 11, poz. 113); z 16 marca 2023 r., II USKP 122/22 (OSNP 2023 nr 10, poz. 104) wskazano, że w przypadku długotrwałej i nieuzasadnionej bezczynności Trybunału Konstytucyjnego, sąd ma prawo dokonywać oceny zgodności przepisów ze wzorcem konstytucyjnym, a w konsekwencji odmawiać ich zastosowania, gdy weryfikacja nie przebiegnie pomyślnie, rozwiązanie to jednak, jak wskazują zwolennicy tego poglądu, ma charakter wyłącznie wyjątku. W tym przypadku nie może być mowy o jakimkolwiek „milczeniu”, ponieważ przed Trybunałem Konstytucyjnym dotychczas nie zakwestionowano nowej reguły z art. 367¹ k.p.c. Wobec tego rozpoznanie przedmiotowej sprawy zgodnie z regułą z art. 367¹ k.p.c. nie może być postrzegane jako przyczyna nieważności postępowania. Wyrok w przedmiotowej sprawie zapadł bowiem w dniu 31 października 2023 r.

Przechodząc do drugiej spośród wskazanych we wniosku przesłanek, należy przypomnieć, że zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające. Jeżeli skarżący jako przesłankę uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, to powinien zagadnienie to przedstawić przez jego sformułowanie z przytoczeniem przepisów prawa, na tle których ono powstało, przytoczyć argumenty prawne prowadzące do rozbieżnych ocen prawnych, a także wykazać, że jest to zagadnienie, którego rozwiązanie jest istotne nie tylko dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy, lecz także dla praktyki sądowej (postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 maja 2016 r., I CSK 666/15, Legalis nr 1482763; z 24 października 2023 r., II PSK 151/22, Legalis nr 3002865). Istotne zagadnienie prawne to problem prawny rzeczywiście istniejący, dotychczas nie rozstrzygnięty, opracowany na podstawie własnej analizy orzecznictwa, a nawet

doktryny, po której to w pierwszej kolejności sam skarżący może stwierdzić, że istotne zagadnienie prawne powinno być rozpoznane przez Sąd Najwyższy (podobnie jak pytanie prawne art. 390 k.p.c.). W przeciwnym razie funkcja pierwszej podstawy przysądu będzie bezprzedmiotowa i postępowanie kasacyjne stanie się kolejną instancją sądową.

Przytoczone przez skarżącego zagadnienie prawne nie posiada waloru nowości. Skarżący pomija dotychczasowy dorobek orzeczniczy dotyczący powoływanej kwestii rozpoczęcia biegu terminu przedawnienia. Nie wywodzi na podstawie aktualnego stanu doktryny i judykatury potrzeby rozstrzygnięcia powołanej kwestii bądź odstąpienia od obecnego poglądu orzeczniczego. W orzecznictwie zaś wskazano, że „o dowiedzeniu się o szkodzie” można mówić wtedy, gdy poszkodowany „zdaje sobie sprawę z ujemnych następstw zdarzenia wskazujących na fakt powstania szkody”, „ma świadomość doznanej szkody”. Ustalenie wiedzy poszkodowanego o szkodzie jest równoznaczne z przypisaniem mu świadomości wystąpienia szkody, na podstawie obiektywnie sprawdzalnych okolicznościach (postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 listopada 2022 r., I CSK 1225/22, LEX nr 3556454; z 24 stycznia 2024 r., I PSK 55/23, LEX nr 3695733). Chodzi przy tym nie o chwilę, w której poszkodowany uzyskał jakąkolwiek wiadomość na temat sprawcy, lecz o chwilę uzyskania takich informacji, które - oceniając obiektywnie - pozwalają z wystarczającą dozą prawdopodobieństwa przypisać sprawstwo konkretnemu podmiotowi. Aby zatem uznać, że poszkodowany posiadał wiedzę o osobie, musi on dysponować danymi pozwalającymi na zidentyfikowanie osoby odpowiedzialnej za szkodę (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 kwietnia 2018 r., V CSK 544/17, LEX nr 2500469). Jest to zatem uzyskanie takich informacji, które oceniane obiektywnie, pozwalały przypisać odpowiedzialność konkretnemu podmiotowi. Stwierdzenie u poszkodowanego stanu świadomości w powyższym zakresie jest zależne od jego właściwości podmiotowych, dostępnej wiedzy o okolicznościach wyrządzenia szkody oraz zasad doświadczenia życiowego.

Początkiem biegu przedawnienia jest miarodajne i autorytatywne orzeczenie kompetentnej placówki medycznej, która dokonała rozpoznania występującego schorzenia i zakwalifikowała je jako chorobę zawodową (por. wyrok Sądu

Najwyższego z 25 marca 2014 r., I PK 213/13, LEX nr 1466624), nie jest natomiast konieczne oczekiwanie poszkodowanego na uprawomocnienie się decyzji właściwego organu o stwierdzeniu choroby zawodowej jako konsekwencji warunków zatrudnienia u konkretnego pracodawcy (postanowienie Sądu Najwyższego z 23 października 2024 r., III PSK 27/24, LEX nr 3775184 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z 15 listopada 2007 r., II PK 62/07, OSNP 2009 nr 1-2, poz. 4; z 14 czerwca 2011 r., I PK 258/10, LEX nr 1001280 czy z 10 października 2012 r., III BP 4/11, OSNP 2013 nr 15-16, poz. 181).

Trafnie więc Sąd Okręgowy w Świdnicy, za Sądem Rejonowym w Kłodzku, ustalił moment, w którym powód uzyskał świadomość powstania szkody. Datą rozpoczęcia biegu przedawnienia jest bowiem data wydania decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej.

Mając na uwadze powyższe należy uznać, że skarżący nie wykazał powołanych przesłanek przedsądu.

W sprawie nie zachodzi nieważność postępowania, a podniesione zagadnienie nie spełnia cech właściwych istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. z powyższy przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. i orzekł o kosztach postępowania (art. 102 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.).

M.G.

[a.ł.]